

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Stockholms län

Juni 2018

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län	4
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen i Stockholms län	5
<i>Näringslivet i Stockholms län</i>	5
Småföretagsbarometern – Stockholms län.....	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	13
<i>Företagens prisförväntningar</i>	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
Slutsatser och policyförslag	18

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län

- **Småföretagskonjunkturen** i Stockholms län är fortsatt positiv och konjunkturläget i länet ser i år en återhämtning efter fjolårets avmattning. Även tillväxttakten varit god i länet har utvecklingen inte nått upp till de höga nivåer som företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Förväntningarna inför kommande år pekar på en fortsatt tillväxt där konjunkturindikatorn ökar i linje med riksgenomsnittet.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat kraftigt i Stockholm sedan 2017 och ligger nu på liknande nivå som innan fjolårets avmattning. Den ökade tillväxttakten placerar Stockholms län något över riksgenomsnittets sysselsättningstillväxt vars utveckling är oförändrad sedan i fjol. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är positiva.
- **Tillväxttakten för orderingången** i Stockholm läns småföretag har haft en oförändrad utveckling sedan 2017 och ligger fortsatt något under rikssnittet. Företagen tror på en ökning av tillväxttakten i linje med riksgenomsnittet under det kommande året.
- **Omsättningens tillväxt** har ökat och är således i nivå med tillväxttakten innan fjolårets avmattning. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är fortsatt positiva där företagen tror på en ökad omsättningstillväxt.
- Utfallet av **lönsamhetstillväxten** blev något lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets Småföretagsbarometer, där lönsamhetstillväxten haft en knapp ökning under året som gått. Företagen tror på en fortsatt tilltagande lönsamhetsutveckling under de kommande 12 månaderna.
- Företagen i Stockholms län upplever **goda möjligheter att växa** framöver. 74 procent av företagen i länet anser sig ha goda utsikter att expandera på sikt. Företagen i Stockholm ser bäst möjligheter för expansion jämfört med övriga län i landet.
- **Det främsta tillväxthindret** hos småföretagen i Stockholms län är bristen på lämplig arbetskraft. Nästan var tredje företag uppger detta som största hinder. Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader hamnar högt upp på listan över tillväxthinder.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen i Stockholms län

Inledningen av 2018 präglas av en fortsatt god konjunkturutveckling för de svenska småföretagen med en fortsatt vilja att anställa och expandera. En bidragande faktor är konjunkturutvecklingen i omvärlden och i Europa vilket driver på den svenska exporten. Inte minst OECD-länderna har haft en stark tillväxt i industriproduktionen under det gångna året. För första gången på drygt tio år är dessutom hela Europa i en relativt stark tillväxt samtidigt. Flera av de tidigare östeuropeiska länderna visar mycket starka ökning av bruttonationalprodukten, BNP.

Den svenska exporten och konjunkturutvecklingen drivs också på av en svag krona. Samtidigt som den svaga kronan gynnar exportföretagen utmanas många importerande företag med fallande marginaler, i synnerhet inom detaljhandeln där möjligheterna att höja priserna ut mot konsument ofta är begränsade.

Näringslivets investeringar ökar också i takt med kapacitetsutnyttjandet. Den positiva bilden har återkommande bekräftats av en fortsatt optimism hos företagen, även om allt fler tecken tyder på att högt ställda förväntningar om konjunkturutvecklingen inte har införlivats. Allt fler företag upplever också att det är svårt att finna lämplig kompetens och bristen på arbetskraft är stor i en rad branscher. Trots detta har vi sett relativt begränsade löneökningarna och inflationen har inte stadigtvarande nått upp till målnivån på 2 procent.

Svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är ett betydande tillväxthinder för småföretagen samtidigt som kostnaderna för att anställa är höga relativt våra konkurrentländer. Om kompetensförsörjningen, som det ser ut, fortsätter att dämpa företagets tillväxtpotentialer så riskerar det leda till att konjunkturläget mattas av.¹

Förändrade amorteringsregler kombinerat med osäkerhet gällande ränteutvecklingen och bristen på lämplig arbetskraft i byggsektorn har också bidragit till att bostadsmarknaden har kylts av något, i synnerhet i storstadsregionerna. Att internationella investerare börjar bli bekymrade för den svenska bostadsmarknaden syns bland annat i värdet på kronan som har försvagats ordentligt den senaste tiden. Oro på bostadsmarknaden och en hastig inbromsning av bostadsbyggandet riskerar att få en negativ inverkan även på andra sektorer om investeringstakten hos företag och hushållen faller tillbaka.

Mycket tyder på att förväntningsbilden av konjunkturläget håller på att förändras.

Valåret 2018 riskerar att bli inledningen på en svagare konjunkturutveckling. Småföretagens vilja och möjligheter att expandera och anställa blir då än viktigare för att möta samhällsutmaningarna framöver. Oavsett konjunkturläge så är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för företagets långsiktiga tillväxt.

Näringslivet i Stockholms län

Stockholm län kännetecknas av ett dynamiskt näringsliv och ett generellt mycket gott företagarklimat både sett till antal företag och attityd till företagande. Stockholms län har en väldiversifierad näringsgrensstruktur och de flesta branscher finns representerade i länet. Detta bidrar till att sysselsättningsutvecklingen inte är beroende av någon enskild del av ekonomin och

¹ Samtidigt som arbetslösheten har minskat så består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst arbetslöshetsgapet mellan inrikes och utrikes födda. Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

länet står starkt. Bygg och fastighetsrelaterade företag är en stor bransch i Stockholmsregionen. Stockholm befinner sig i en positiv tillväxtutveckling och behöver både en större infrastruktur och fler bostäder.

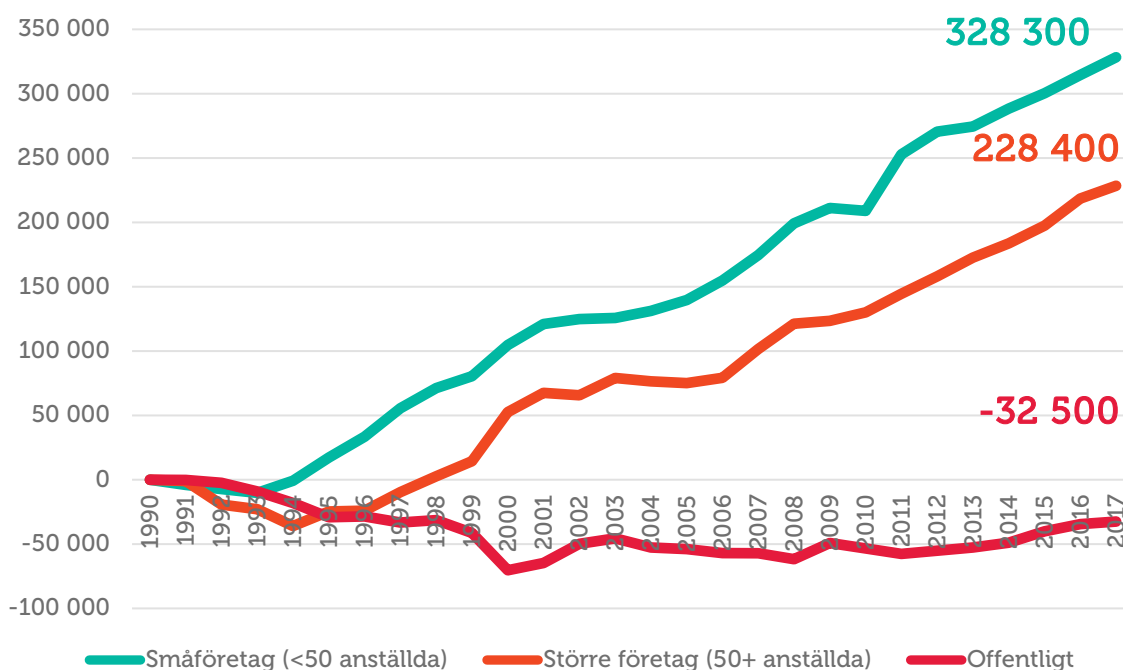
Stockholms län är Sveriges mest befolkade, med drygt 20 procent av befolkningen, och det mest folktäta. Stockholms internationella konkurrenskraft är dock beroende av att även fortsatt kunna attrahera människor som vill förverkliga sina drömmar och idéer här. Stockholm har också relativt sett många enmansföretagare, framförallt i tjänstesektorn, som jobbar i nätverk med andra företagare. Tillväxtutmaningar för stockholmsföretagare kan därför ibland skilja sig något från övriga län och det är viktigt att alltid se till vilka förbättringar som kan göras lokalt.

Många företag i länet är verksamma inom IT, programmering och telecom. Stockholms län har också ett stort antal företag i bank och finanssektorn, liksom i hälso- och läkemedelssektorn. I Södertälje finns verksamheter inom fordonsindustri, med bland andra Scania som tillverkar lastbilar, bussar och industrimotorer. I länet är också mediaföretag överrepresenterade i förhållande till övriga landet, med många byråer som producerar reklam, reklamfilm, musik, etc.

Det är viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet för att stödja befintliga företags utveckling och tillväxt även i storstadsregionen. Detta förutsätter också en öka samverkan mellan stadsutvecklingen och näringslivet för att stärka hela länets framtida förutsättningar, inte minst kring bostadsmarknaden och persontrafiken i länet.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Stockholms län. Antalet sysselsatta i den offentliga sektorn växer endast marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Stockholm län sedan 1990 (källa: SCB)²

² Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Stockholms län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

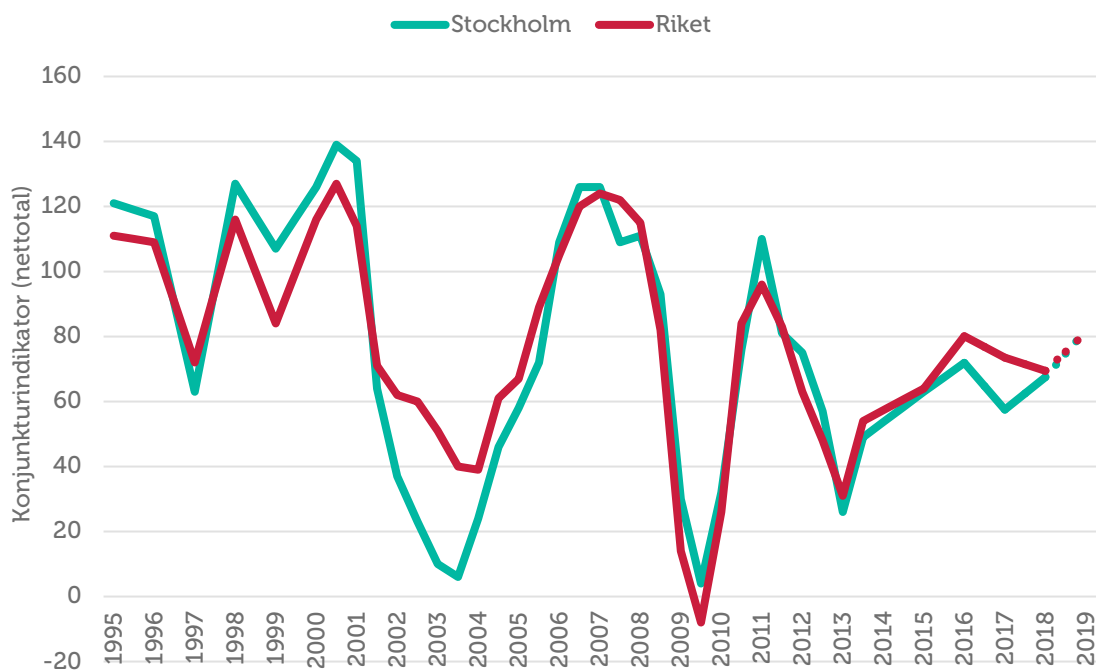
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Stockholm läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet.

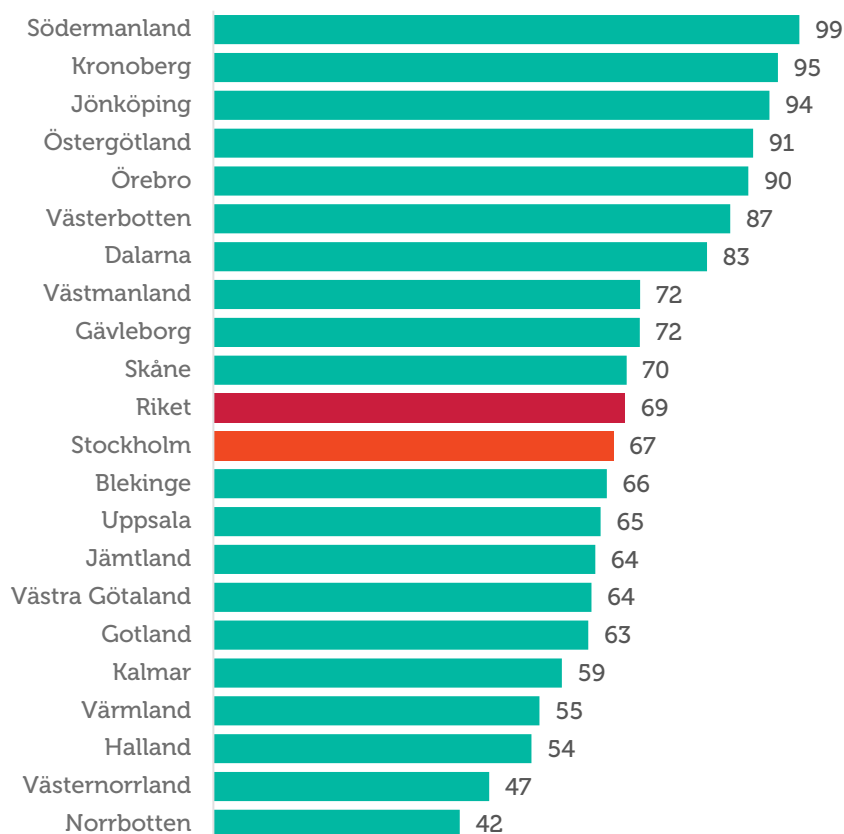
Konjunkturen i Stockholms län är fortsatt positiv och konjunkturläget i länet ser i år en återhämtning efter fjolårets avmattning. Länet uppvisar nu en konjunkturindikator marginellt under riksgenomsnittet som visar ett nettotal på 69. Den sammanvägda konjunkturindikatorn resulterar för 2018 i ett nettotal på 67, vilket är en ökning jämfört med fjolårets 58. Se figur 2. Detta innebär att företagens förväntningar på året som passerat inte har nått upp till de höga nivåer som de trodde på i fjol, men likväl har tillväxttakten i Stockholms län varit god.

Förväntningarna inför kommande år pekar på en fortsatt tillväxt där konjunkturindikatorn ökar i linje med riksgenomsnittet till 82. Se figur 3 för länsfördelning över årets sammanlagda konjunkturindikator.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Stockholms län och riket 1995-2018

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2018

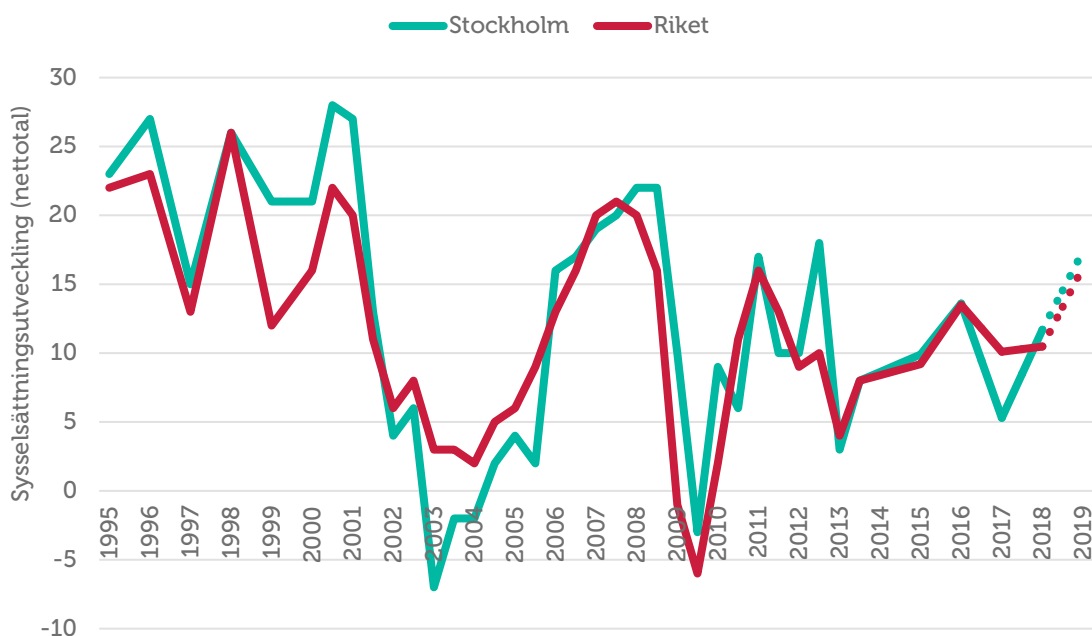
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat kraftigt i Stockholm sedan 2017 och ligger nu på liknande nivå som innan fjolårets avmattning. Av samtliga småföretag i länet har 22 procent ökat antalet anställda medan en oförändrad andel jämfört med fjolåret på 10 procent uppger en minskad personalstyrka under de senaste 12 månaderna. I figur 4 ser vi att detta ger en sysselsättningstillväxt som ligger på nettotalet 12, jämfört med fjolårets nettotal 5. Företagens förväntningar i 2017 års mätning stämmer således väl överens med utfallet för sysselsättningstillväxten i årets mätning. Den ökade tillväxttakten placerar Stockholms län något över riksgenomsnittet som är oförändrat på ett nettotal om 10.

Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är positiva där omkring var femte företag i Stockholms län räknar med att kunna öka antalet anställda medan endast 5 procent förväntar sig en minskning. Denna prognos går i linje med riksgenomsnittets förväntningar på kommande 12 månaders sysselsättningsutveckling.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Stockholms län och riket 1995-2018

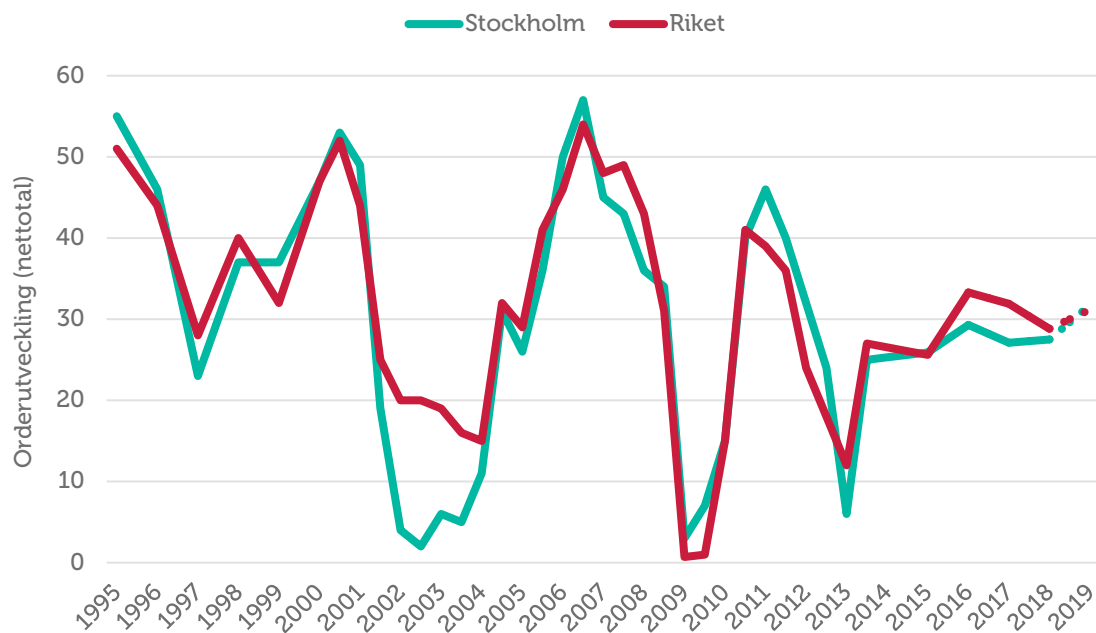

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxttakten för orderingången i Stockholm läns småföretag har haft en oförändrad utveckling sedan 2017 och ligger fortsatt något under riksnittet. Orderingången har ökat i 43 procent av företagen samtidigt som den minskat i 16 procent av länets företag. Nettotalet för orderingången blir således även i årets mätning 27, jämfört med riksgenomsnittet på 29. Under de kommande 12 månaderna förväntar 44 procent av Stockholm läns företag en ökad orderingång medan 12 procent förväntar sig en minskad orderingång, vilket resulterar i en förväntad ökning av tillväxttakten i linje med riksgenomsnittet till ett nettotal på 32.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995-2018

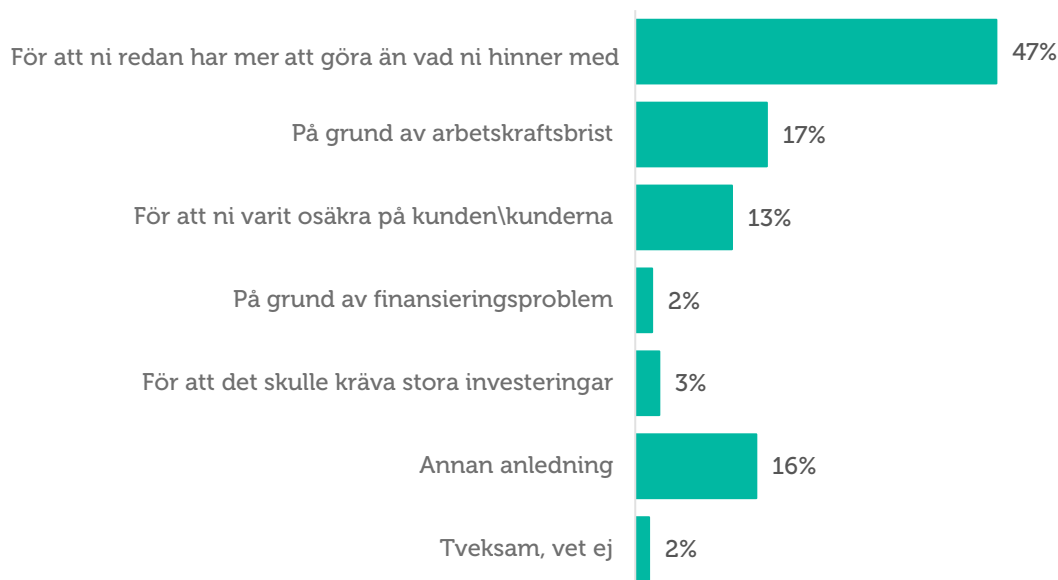
Tackat nej till order

Konjunkturläget såväl i Stockholms län som Sverige i stort är gott. Men när tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag tvingas tacka nej till order. Nästan hälften, 48 procent, av företagen i länet har tackat nej till order de senaste 12 månaderna, vilket är en så gott som oförändrad andel sedan fjolårets mätning då motsvarande andel var 47 procent. Det är en större andel företag i Stockholms län som tvingats tacka nej till order än för riket som helhet, där riksgenomsnittet är på 42 procent.

Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order en konsekvens av att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I Stockholms län uppger 47 procent av företagen detta som främsta anledning, jämfört med riksgenomsnittet på 49 procent. För länet är detta en lägre andel än i fjol, men istället ser vi att andelen företag som tackat nej till order på grund av arbetskraftsbrist ökat från fjolårets 12 procent till 17 procent i årets mätning. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 18 procent. Som vi kommer att redogöra för senare i texten upplever en stor andel företag i Stockholms län kompetensbrist som främsta tillväxthinder, vilket kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik upplevs som större i år än för ett år sedan.

Vidare uppger 13 procent av företagen att de tackat nej till order på grund av att de är osäkra på kunden.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

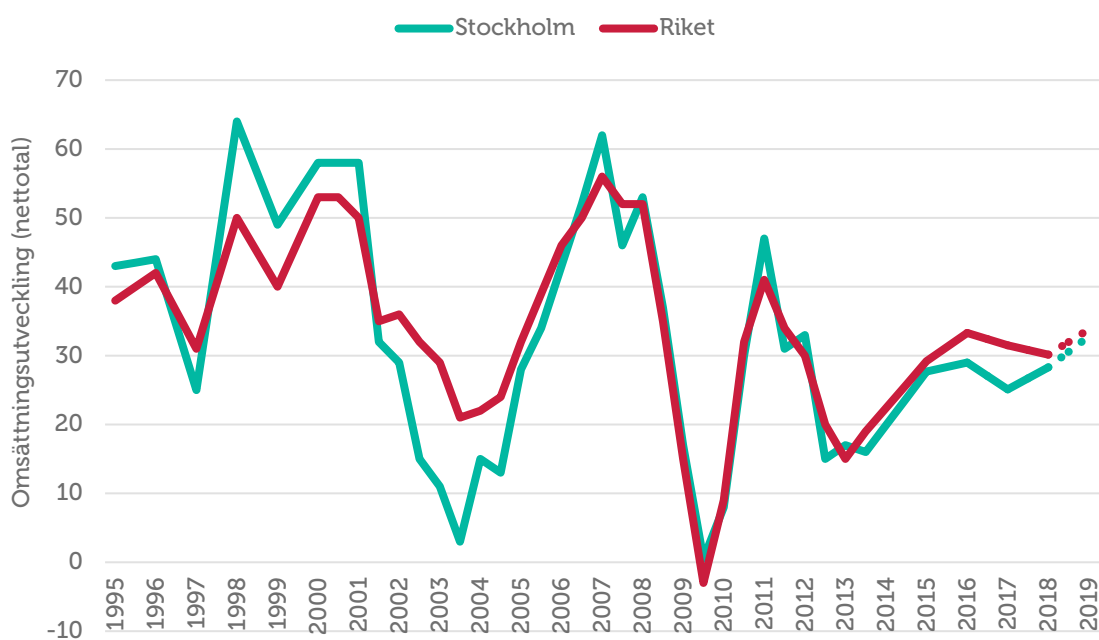
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Stockholms län mattades av i fjolårets mätning och placerade sig, med nettotalet 25, då under riksgenomsnittet. Utvecklingen är i årets mätning tilltagande med ett nettotal på 28, och således i nivå med tillväxttakten innan fjolårets avmattning. Omsättningen har ökat i nästan hälften av Stockholm läns företag, 47 procent, medan omsättningen har minskat i 19 procent av företagen under de senaste 12 månaderna. Det sammanvägda nettotalet placerar således länets omsättningstillväxt något under riksgenomsnittet 30.

Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är fortsatt positiva där företagen förväntar sig en ökad omsättningstillväxt till ett nettotal på 33, se figur 7.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995-2018

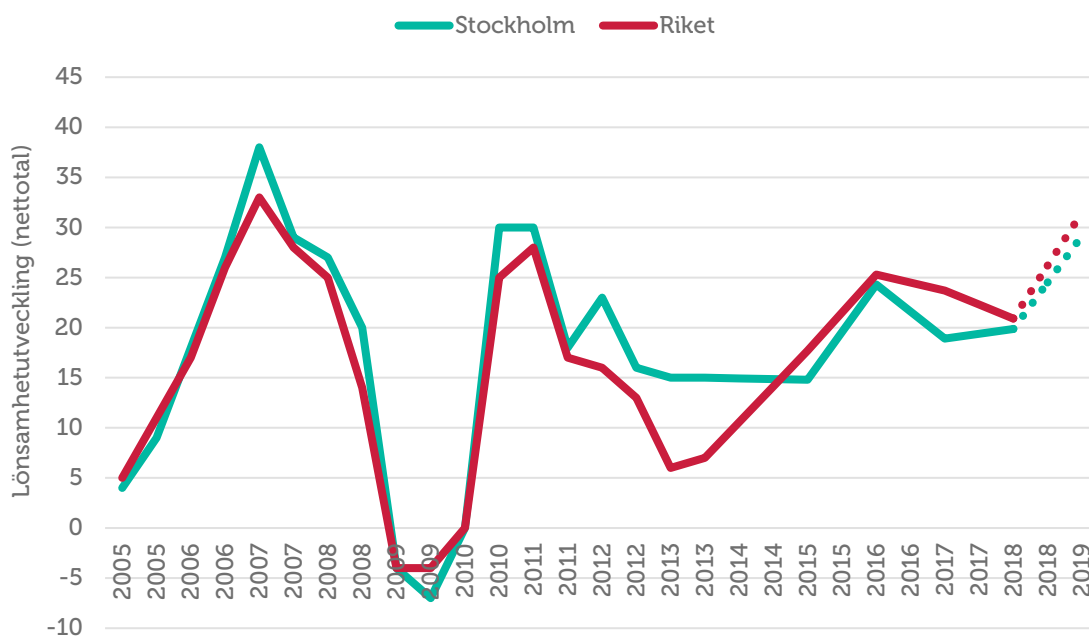

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle nå nettotalet 25. Utfallet blev något lägre och lönsamheten har under de senaste 12 månaderna sett en knapp ökning till nettotalet 20, jämfört med fjolåret då motsvarande nettotal var 19. Riksgenomsnittet för lönsamhetsutvecklingen är ett nettotal på 21 i årets undersökning.

Lönsamheten har ökat hos 39 procent av företagen medan den har minskat hos 19 procent. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att tillväxten ska öka i länet, se figur 8.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 2005-2018

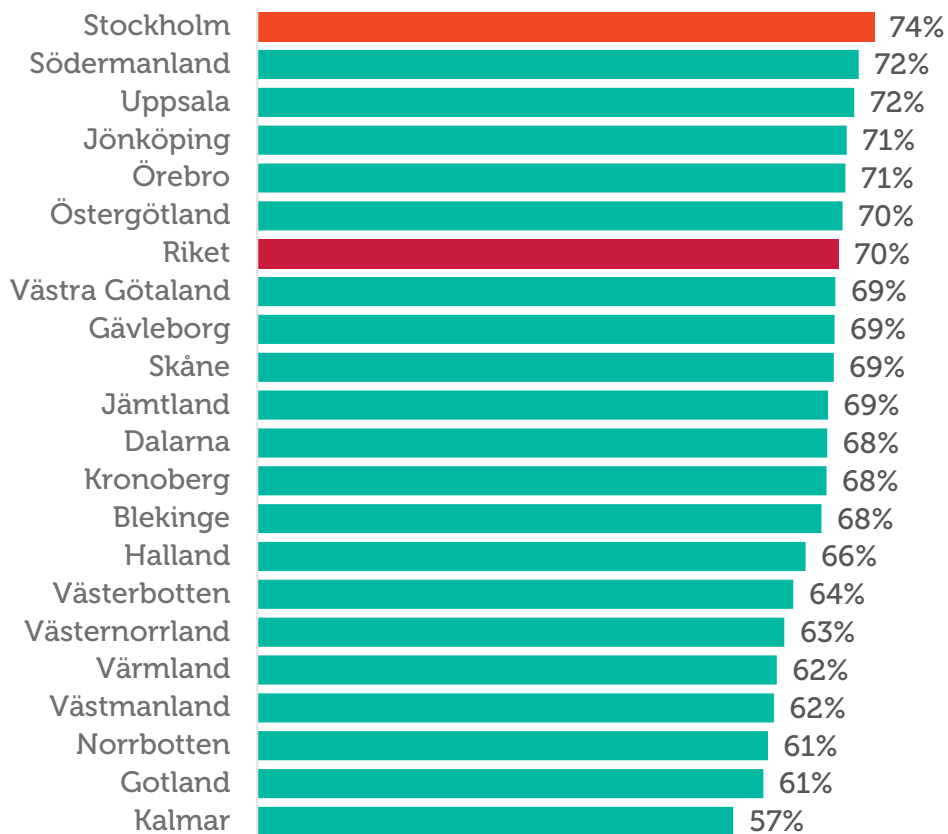
Företagens prisförväntningar

Att konjunkturen nu stärkts leder till att företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Företagen i Stockholms län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen som i genomsnittet för riket. Av samtliga småföretag i Stockholms län räknar 37 procent med att kunna höja försäljningspriserna under de kommande 12 månaderna medan 6 procent räknar med lägre försäljningspriser under samma tidsperiod. Detta ger ett något lägre nettotal på 31 än riksgenomsnittet på 37.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

Av samtliga län i Sverige har Stockholms län högst andel företag som ser goda möjligheter till expansion. Hela 74 procent av företagen i länet anser sig ha goda utsikter att expandera på sikt. Mostvarande andel för riksgenomsnittet är 70 procent, se figur 9. Omkring 9 av 10 företag i Stockholm vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2018

Thomas Lindquist
*Regionansvarig företagsmarknad
Swedbank Region Stockholm.*

Resultatet i Småföretagsbarometern bekräftar det vi ser i mötet med våra företagskunder: att det finns en stor tillväxtpotential och vilja att driva företag. Samtidigt oroas många av problemen med att hitta lämplig arbetskraft. Detta kan i förlängningen leda till att de tvingas skjuta på sina expansionsplaner eller får fördyrande omkostnader.

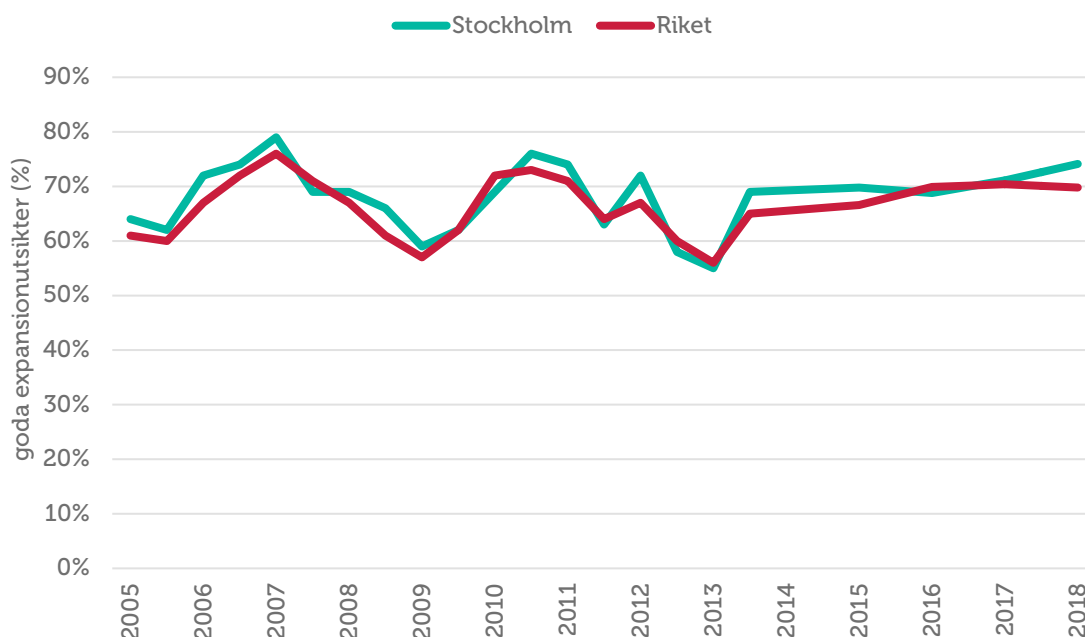
Thomas Byströms, Regionchef Företagarna, Stockholm

Det är glädjande att konjunkturläget i vår storstadsregion är fortsatt positiv och att vi återhämtat oss något efter förra årets mätning. Att vi ser fortsatt stora utmaningar i kompetensförsörjningen är inte någon överraskning, och något som är mycket tydligt i samtalen med våra medlemmar. Att denna fråga tas på största allvar av våra ledande politiker är avgörande för att Stockholm ska kunna fortsätta växa och utvecklas.

Rapporten visar att även sysselsättningstillväxten är positiv och ser ut att fortsätta så. Det är såklart mycket glädjande men även det ställer krav på att bostadsförsörjningen och infrastrukturen i vår växande storstad fungerar.

Framtidsutsikterna ser generellt fortsatt ljusa ut. Trots att man redan nu ligger i topp på dom flesta parametrarna så är tilltron fortfarande stor. 76% av länets företag anser att man har goda utsikter för expander på sikt. Det viktigaste för hjälpa dessa företag med deras tillväxt, är att säkra och underlätta för småföretagen när det gäller matchning mellan företagens kompetensbehov och jobsökande samt att utbildningar svarar mot företagens behov.

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Stockholms län och riket 2005-2018

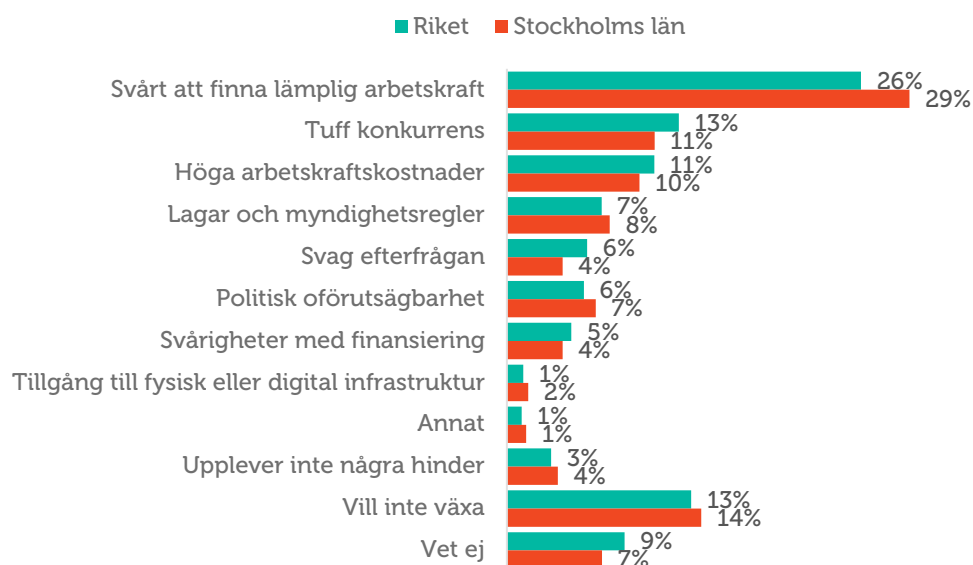

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Stockholm läns småföretag upplever. Vid fjolårets mätning uppgav 25 procent detta som det största hindret för expansion – denna andel har nu ökat till 29 procent.

Tuff konkurrens är ett betydande hinder för företagen i länet med 11 procent av företagen som upplever detta som största expansionshinder. I årets Småföretagsbarometer har vi bitt företagen specificera vilken typ av konkurrens de upplever. Tittar vi på svaren som är angivna för riket som helhet svarar vart tredje företag, som uppgett att de upplever tuff konkurrens som ett tillväxthinder, att konkurrensen kommer från nya försäljningskanaler. Detta är sannolikt en konkurrens som även företagen i Stockholms län upplever. I figur 12 ser vi att företagen i länet bedömer just nya försäljningskanaler som viktigt för företagets tillväxt.

Höga arbetskraftskostnader upplevs fortsatt som ett tillväxthinder för företagen i länet. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för att ta detta risktagande. Ett sådant är att sänka arbetskraftskostnaderna och kostnaderna för att anställa.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Stockholms län och i riket 2018 (procent)

Aleksandar Kunovac Brovex AB

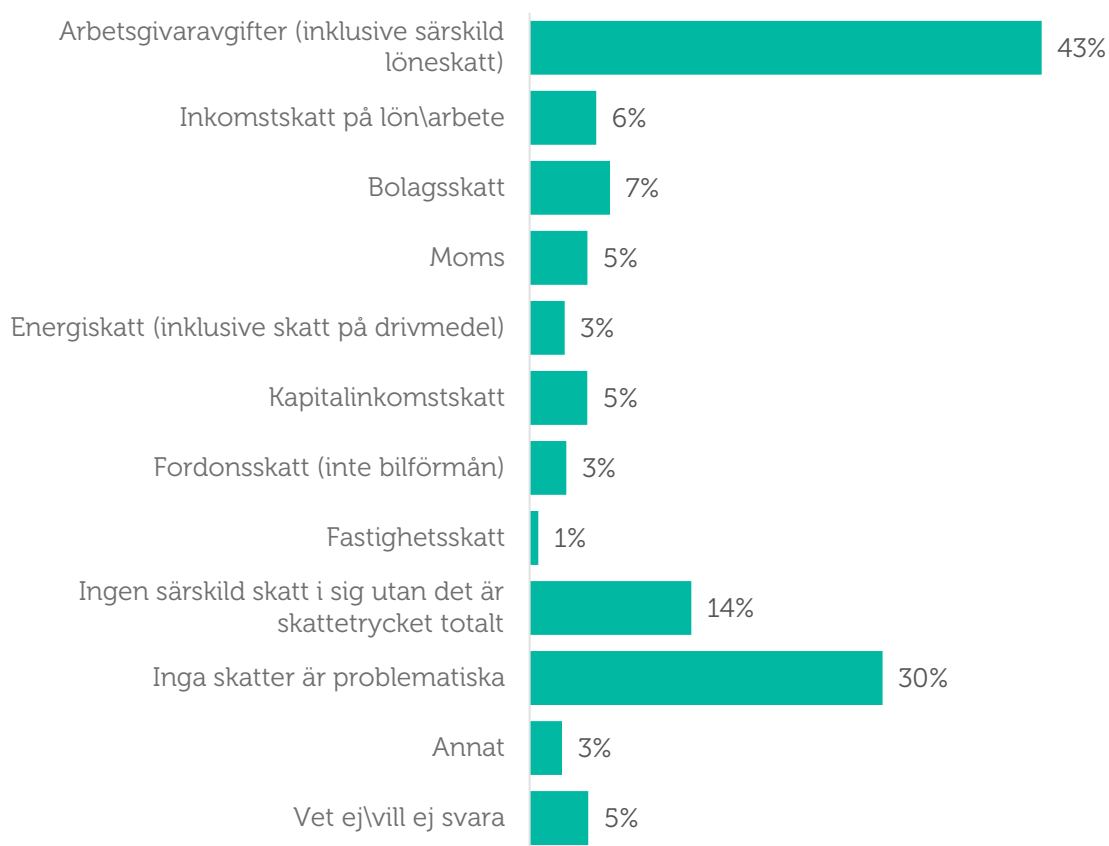
2018 utvecklas med en ännu starkare konjunktur i Stockholmsområdet och många börjar prata om att konjunkturtoppen är nådd vilket märks av i rapporten. Kapacitetsutnyttjandet är högt i samtliga sektorer och i vissa är den överhettad. Detta skapar kompetensförsörjningsproblem då arbetskraft attraheras till överhettade sektorer som dränerar mindre belastade företag på medarbetare som får det väldigt svårt att ersätta tappad personal. Detta leder också till problem som är svåra att mäta rent statistiskt såsom överinflation inom vissa sektorer som följd. Stockholms län behöver behålla ett fantastiskt mångsidigt företagande i ett brett spektrum av branscher för att kunna utvecklas, där tillgången till arbetskraft är mycket god. Politikerna måste ta till krafttag för att integrera utlandsfödda bättre som kan fylla hålen på en arbetsmarknad som skriker efter arbetskraft medan det politiska landskapet befinner sig i vakuum inför riksdagsvalet i höst.

Figur 12 Vilka faktorer bedömer ni som viktiga för att företaget ska kunna växa?

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 13) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också bolagsskatt samt inkomstskatt på lön/arbete. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring var tredje företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 13 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Slutsatser och policyförslag

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas väl under det senaste året. Framförallt företagen i tillverknings- och exportsektorn upplever en fortsatt god konjunktur. Men nu finns tydliga tecken på att toppen kan ha passerats. För andra året i rad sjunker den samlade konjunkturindikatorn och den ligger nu under det historiska genomsnittet på netttotal 69 jämfört med historiska genomsnittet på 76. Företagen har också reviderat sina förväntningar och ser nu mindre positivt på utvecklingen framöver. Framförallt har förväntningarna på ordergången fallit tillbaka.

Konjunkturen i Stockholms län är fortsatt positiv och konjunkturläget i länet ser i år en återhämtning efter fjolårets avmattning. Länet uppvisar nu en konjunkturindikator marginellt under riksgenomsnittet som visar ett netttotal på 69. Den sammanvägda konjunkturindikatorn resulterar för 2018 i ett netttotal på 67, vilket är en ökning jämfört med fjolårets 58. Detta innebär att företagens förväntningar på året som passerat inte har nått upp till de höga nivåer som de trodde på i fjol, men likväl har tillväxttakten i Stockholms län varit god. Förväntningarna inför kommande år pekar på en fortsatt tillväxt där konjunkturindikatorn ökar i linje med riksgenomsnittet till 82.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, tuff konkurrens från exempelvis nya försäljningskanaler samt höga arbetskraftskostnader. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Stockholms län har nästan hälften av företagen tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Trots detta ser fler än sju av tio företag goda möjligheter att expandera. Årets Småföretagsbarometer visar också att företagen räknar med fortsatt god lönsamhet. Frågan är bara om företagens tillväxtplaner kommer att kunna realiseras. Det näringspolitiska arbetet bör därför under det närmaste året fokuseras på att åtgärda matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden. Reformerna som sänker trösklarna för att anställa behövs också för en mer inkluderande arbetsmarknad på sikt.

Konjunkturutvecklingen i omvärlden fortsätter att bidra positivt till den svenska tillväxten, men det finns också en betydande oro vilket också avspeglar sig i en svag krona. Till detta kommer också det inhemska parlamentariska läget, vilket medför en politisk oförutsägbarhet som kommer att bestå in i nästa mandatperiod. Arbetsmarknadsåtgärder, skatter och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och anställningar skjuts på framtiden.

Goda tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag oavsett i vilken bransch eller var i landet de befinner sig är avgörande för välbefinnandets utvecklingen. Även om svensk tillväxt fortfarande är stark finns det områden där reformer skulle ha stor betydelse.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Svenska småföretags svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens har blivit allt mer akuta. Kvaliteten på det svenska utbildningssystemet måste höjas på alla nivåer och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Sänk kostnaden för att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna för att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Ta ner trösklarna för att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget. Fler skulle våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades. Att till exempel utveckla och anpassa trygghetssystemen för företagare skulle kunna ha en avgörande betydelse.